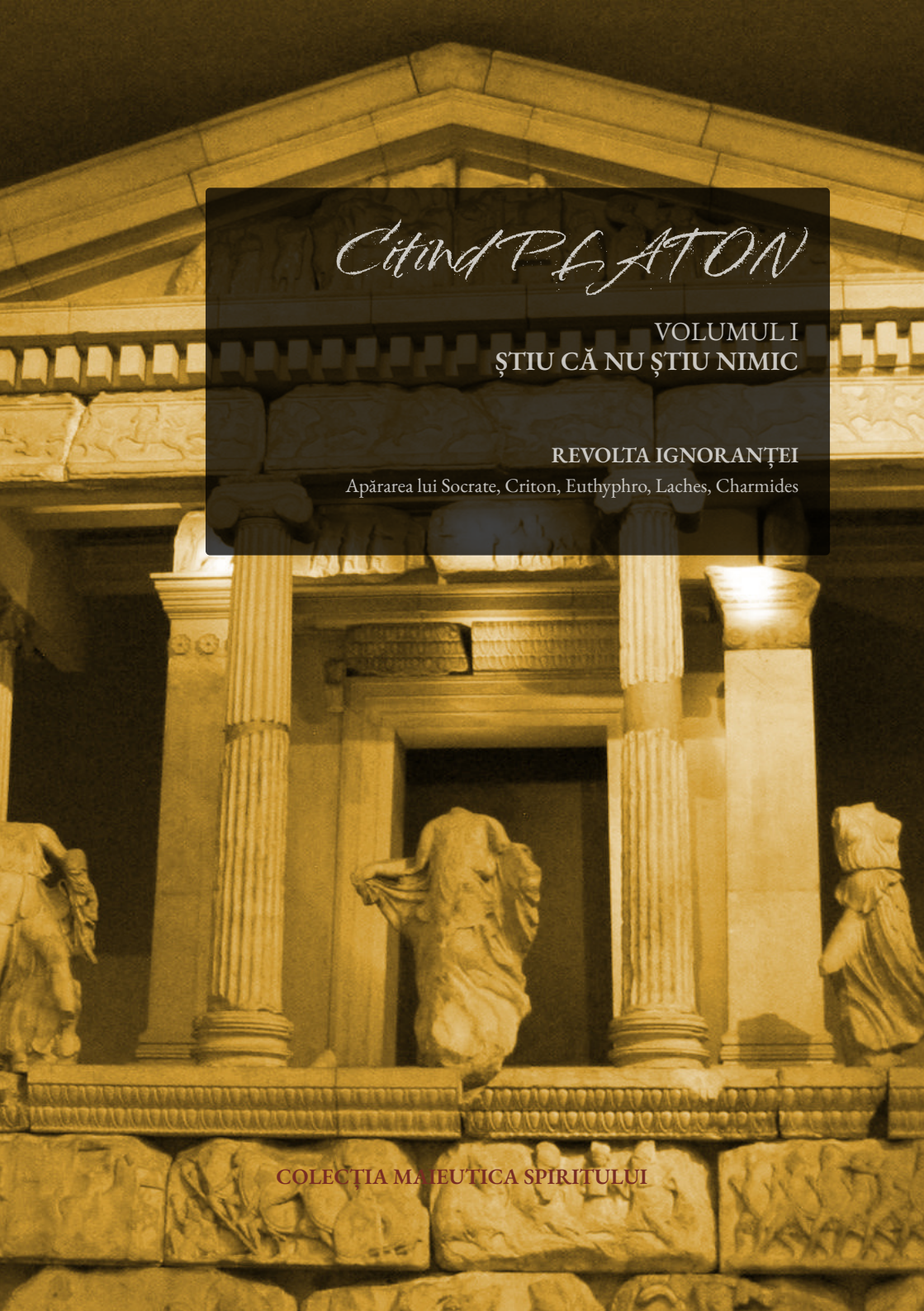

Citind PLATON

VOLUMUL I
ȘTIU CĂ NU ȘTIU NIMIC

REVOLTA IGNORANȚEI

Apărarea lui Socrate, Criton, Euthyphro, Laches, Charmides

COLECȚIA MAIEUTICA SPIRITULUI

Știu că nu știu nimic

---

citind Platon

REVOLTA IGNORANȚEI

O incursiune facilitată de

Sandu MIHAI

Apărarea lui Socrate · Criton · Euthyphron ·
· Laches · Charmides

Bazat pe traducerea și notele lui

Andrei Cornea

COLECȚIA MAIEUTICA SPIRITULUI

2026

Pe scurt
citind PLATON
Știu că nu știu nimic / citind Platon; bazat pe traducerea lui Andrei Cornea.
Vol. 1 : Revolta Ignoranței. – 2026
SKU MAI-PLT-01-RI-2026

© 2026 Sandu MIHAI
Toate drepturile rezervate pentru această ediție.

Traducerea textului sursă: Andrei Cornea
(Ediție bazată pe Opera Integrală Platon, Humanitas)

Concept serie: Sandu MIHAI
Design copertă și DTP: Sandu MIHAI
Sistem de pregătire a documentului: ediție pusă în pagină folosind sistemul de editare profesională LaTeX.

Nota autorului: Această serie este un exercițiu de maieutică modernă, o punte între textul clasic și omul de pe stradă. Nu înlocuiește studiul academic, ci îl provoacă.

Cuprins

Argument **1**

1 Revolta împotriva Cetății **10**
1.1 Treapta I. Paradoxul Ignoranței 10
1.2 Treapta II. Misiunea: „tăunul" care trezește Cetatea 13
1.3 Treapta III. Ierarhia: Dreptatea mai presus de Viață 15
1.4 Treapta IV. Perspectiva: teama de moarte ca falsă înțelepciune . 17
1.5 Apogeu. Verdictul: viața neexaminată 19

2 Testul celulei **21**
2.1 Treapta I. Tăcerea zorilor și panica prietenului 21
2.2 Arheologia prieteniei: când iubirea devine obstacol 22
2.3 Treapta II. Logica disperării: asaltul lui Criton 26
2.3.1 Paideia prin jertfă: moștenirea care nu se vede 29
2.4 Treapta III. Statul ca părinte: revolta împotriva anarhiei personale 32
2.5 Treapta IV. Prosopopeea Legilor: statul ca părinte și gâde 34
2.5.1 Contractul tăcut 35
2.6 Treapta V. Apogeul: destinul asumat 37

3 Euthyphron: revolta împotriva certitudinii **39**
3.1 Treapta I. Pe treptele tribunalului. Paradoxul intenției 39
3.1.1 Acuzatul mai pios decât acuzatorii 40
3.1.2 Valsul definițiilor: cum se demontează o certitudine . . 40
3.1.3 Marea dilemă 41
3.1.4 Sfințenia ca „tehnică comercială" 41
3.1.5 Negoț sau Virtute? Cele două fețe ale sacrului 43

*Ediție personalizată pentru **Alin ICSULESCU***

3.1.6 Excurs: Statuile care fug 45

4 Laches: anatomia curajului 48
4.1 Dilema părinților: abilitate sau caracter? 48
4.2 Revolta meritului: dincolo de insignele puterii 49
4.3 Autoritatea Adevărului vs. Adevărul Autorității 50
4.4 Anatomia respectului intelectual. Dincolo de „titulaturile" ierarhiei 51
4.4.1 Smerenia expertului: o analiză de sistem 52
4.5 Prima definiție: „Zidul de Bronz" sau curajul ca poziție geografică 53
4.5.1 Manevra de învăluire a lui Socrate: dincolo de falangă . 54
4.6 A doua definiție: dârzenia (*karteria*) și filtrul rațiunii 55
4.6.1 Briciul socratic: „dârzenia nesăbuită" 56
4.6.2 Paradoxul expertului: cine este mai curajos? 57
4.7 Paradoxul expertului: când știința „ieftinește" curajul 58
4.7.1 Tensiunea metafizică: „Curajul de a nu ști" vs. „Știința de a fi curajos" 59
4.8 A treia definiție: Curajul ca „prognoză" a viitorului 60
4.8.1 Briciul socratic: fragmentarea timpului 60
4.9 Concluzie: tăcerea armelor și eșecul algoritmului 62
4.9.1 Bilanțul celor două eșecuri 62
4.9.2 Aporia ca victorie 63
4.9.3 Ultimul gest: cine învață pe cine? 63

5 Marea Aporie Finală 64
5.1 Preludiu: frumusețea ca distragere 65
5.2 Prima încercare: cumințenia/cumpătarea ca „liniște" sau „modestie" 66
5.3 A doua încercare: modestia (*aidos*) 68
5.4 Intervenția lui Critias: cumințenia/cumpătarea ca „lucrare a propriilor treburi" 68
5.5 Nucleul epistemologic: „cunoașterea de sine" și „știința științei" 71
5.6 Critica utilității: știința care nu produce nimic 72
5.7 Profilul contemporan: managerul de ignoranță 73
5.8 Finalul: prăbușirea în aporie 76

6 O concluzie: ignoranța ca lege **79**
6.1 Suveranitatea întrebării în fața dictaturii răspunsului 79
6.2 Arhitectura Constituției Interioare 80
6.3 Revolta ca stare permanentă 81
6.4 Șantierul constituției tale: exerciții de Ignoranță Aplicată 82

Argument: de ce Platon? De ce acum?

Nu sunt filosof. Dacă ești în căutarea unui tratat academic, acest text te va dezamăgi profund. Sunt, la fel ca tine, un om de pe stradă care a simțit, într-o zi, că umbrele proiectate pe ecranele noastre moderne — știri, feed-uri de social media, certitudini ieftine — nu sunt realitatea, ci doar reflexia ei obosită.

Justificarea acestui demers

De ce să-l citești pe Platon în 2026? Răspunsul e simplu: deoarece că avem o problemă: **credem că știm**. Trăim în era informației instantanee, în care Wikipedia ne dă iluzia competenței. Mai mult, Inteligența Artificială amplifică până la paroxism sentimentul că „știm", că informația e „la un click distanță". Dar Socrate ne-ar fi spus că suntem mai ignoranți ca oricând, tocmai pentru că am pierdut capacitatea de a pune întrebări care dor.

Această serie, *Știu că nu știu nimic*, s-a născut dintr-o nevoie egoistă, dar onestă: aceea de *a înțelege fundamentul gândirii occidentale fără a fi strivit de greutatea erudiției*.

Paradoxul algoritmului

Inteligența Artificială ne oferă astăzi un confort intelectual periculos: certitudinea fără efort. Dacă Socrate era „moașa" care ajuta gândurile să se nască prin travaliul dialogului, AI-ul este, mai degrabă, o formă de „cezariană cognitivă" — ne livrează

rezultatul gata ambalat, scutindu-ne de durerea, dar și de miracolul descoperirii proprii.

> *„Problema nu este că mașinile vor începe să gândească precum oamenii, ci că oamenii au început deja să gândească precum mașinile: prin scurtături, prin prompt-uri, căutând utilitatea imediată în dauna adevărului profund.”*

Adevărul ca „obiect” vs. Adevărul ca „parcurs”

În notele lui Andrei Cornea, vedem adesea cum Socrate refuză să dea definiții clare. El nu „livrează” informație. El te lasă în *aporia*[1] — acea stare de perplexitate în care realizezi că fundamentele pe care stăteai sunt de nisip.

Aici intervine rolul salvator al aporiei. Într-un sistem care ne învață că orice întrebare are un răspuns optim calculabil, Socrate ne obligă să ne lovim de zid. Această fundătură logică este, în realitate, o eliberare.

A admite că ești în *aporie* în fața unui ecran care pretinde că știe totul este primul pas spre autodepășire. Nu este o capitulare în fața ignoranței, ci o revoltă împotriva ei. Este momentul în care realizăm că instrumentele noastre (Wikipedia, GPT, motoarele de căutare) ne-au oferit hărți, dar ne-au furat capacitatea de a merge pe propriile picioare.

Astăzi, suntem antrenați să evităm *aporia*. Dacă nu avem un răspuns în trei secunde, credem că sistemul e defect. Dar poate că defectul este chiar la noi. Am confundat „accesul la date” cu „înțelegerea”. Am uitat că filosofia nu este despre a deține adevărul ca pe un obiect în buzunar, ci despre a fi posedat de dorința de a-l căuta.

O nouă Peșteră, aceleași umbre

Dacă Platon vorbea despre umbrele de pe pereții peșterii, noi trăim astăzi într-o peșteră digitală personalizată. Algoritmii ne proiectează exact acele umbre care ne

[1] *Aporia* (din gr. *a-* „fără” și *poros* „cale”, deci literal „impas” sau „lipsă de trecere”): reprezintă starea de perplexitate filosofică ce survine atunci când un interlocutor realizează că definițiile sale inițiale sunt contradictorii sau insuficiente. În dialogurile lui Platon, aporia nu este un eșec al gândirii, ci succesul pedagogic suprem: ea marchează momentul în care „omul de pe stradă” scapă de ignoranța care se crede știință, devenind capabil de o căutare onestă și autentică.

plac, care ne confirmă prejudecățile, care ne hrănesc ego-ul. „Revolta Ignoranței" este, în acest context, actul de curaj de a închide ecranele, de a ignora „răspunsul optim" și de a redescoperi arta socratică de a fi confuz.

Această carte este invitația mea de a redeveni „proști" împreună. De a pune jos armura de „oameni informați" și de a ne lăsa înțepați de întrebările lui Socrate, prin vocea magistrală a lui Andrei Cornea.

Sclavia accesului facil

Aici se cască prăpastia dintre **informație** și **cunoaștere**. Accesul instantaneu la date prin intermediul inteligenței artificiale ne-a transformat în „rentieri" ai gândirii altora. Avem impresia că deținem informația pentru că știm cum să o cerem printr-un prompt, dar adevărul este că, dacă nu o purtăm în noi, nu deținem nimic.

Cunoașterea autentică este un proces biologic, nu unul digital. Ea necesită timp, repetiție și, mai ales, acea „moșire" socratică. Atunci când AI-ul ne livrează răspunsul instantaneu, el ne fură ocazia de a ne construi propriul eșafodaj critic. Fără o „bibliotecă interioară" solidă, suntem vulnerabili în fața manipulării și a propriilor limite; suntem posesorii unei hărți imense, dar am uitat cum să mergem pe picioarele noastre.

Revolta Ignoranței începe prin recuperarea teritoriului interior. Începe prin a admite că un „copy-paste" mental nu valorează cât o singură idee cucerită prin efort propriu.

De la proteză la antrenament

Nu este o critică adusă tehnologiei, ci o interogație asupra modului în care alegem să fim oameni în prezența ei. Noile instrumente — de la motoarele de căutare la algoritmii generativi — nu sunt inamicii gândirii, ci pot fi cele mai puternice pârghii de autodepășire cognitivă inventate vreodată. Problema apare atunci când transformăm pârghia în sprijin permanent, uitând să ne mai folosim propriile picioare.

Prompt-ul ca interogație socratică

Un „prompt" nu ar trebui să fie o comandă prin care delegăm efortul de a gândi, ci o deschidere către un dialog. Dacă folosim Inteligența Artificială doar pentru a

obține un rezumat gata mestecat, ne complacem în ignoranță asistată. Dar dacă o folosim ca pe un interlocutor care să ne testeze argumentele, care să ne arate unghiurile moarte ale propriei logici sau care să ne provoace să ne definim mai clar termenii, atunci AI-ul devine un Socrate digital.

Integrarea corectă a acestor instrumente în sistemul personal de învățare presupune un efort conștient:

- **Informația ca materie primă, nu ca produs finit** — Folosește accesul facil pentru a colecta „cărămizile" cunoașterii, dar construiește edificiul în propria minte.
- **Verificarea ca exercițiu critic** — Nu accepta răspunsul, ci chestionează-l. Autodepășirea începe acolo unde încetezi să fii un consumator de date și devii un arhitect al înțelegerii.
- **Memoria vie** — Păstrează „la purtător" acele idei fundamentale care îți permit să gândești autonom atunci când ecranele se sting.

Îndemnul acestui volum și al acestei serii

Firul invizibil care unește aceste cinci întâlniri (dialoguri) este revolta tăcută a celui care refuză să posede adevărul pentru a nu fi posedat de el. În *Euthyphron* ne revoltăm împotriva bigotismului, în *Apărarea lui Socrate* împotriva judecății oarbe, în *Criton* împotriva supunerii necugetate. Această ediție nu este o colecție de texte vechi, ci un trialog al trezirii: Platon pune întrebarea, Cornea curăță lentila, iar tu, cititorule, ești cel care trebuie să decidă dacă are curajul să „nu știe" alături de mine.

Această carte nu te invită să te întorci în trecut, ci să aduci rigoarea trecutului în prezentul tău ultra-tehnologizat. *Revolta Ignoranței* (ca de altfel, întreaga colecție) este, de fapt, revolta împotriva propriei leneviri intelectuale. Te invit să folosești acest „trialog" ca pe un antrenament: citește-l pe Platon, urmărește notele lui Cornea, observă reacțiile mele de „om de pe stradă" și apoi, folosește orice instrument ai la îndemână pentru a-ți depăși propria limită.

Nu lăsa tehnologia să îți dea răspunsurile pe care nu ai apucat încă să le cauți.

Metoda Trialogului

În paginile care urmează, vei asista la o discuție între trei voci:

- **Platon (sau Socrate):** vocea care a pus bazele acum 2400 de ani.
- **Andrei Cornea:** eruditul care a șlefuit textul, oferindu-ne cea mai fidelă și subtilă traducere în limba română.
- **Eu (Omul de pe stradă):** cel care pune întrebările incomode, care se miră, care nu înțelege din prima și care încearcă să vadă ce legătură are *Euthyphron*[2] cu morala de azi.

Aceste trei voci nu vor cânta întotdeauna în cor. Vei găsi momente în care eu (Omul de pe stradă) mă voi răzvrăti împotriva subtilităților lui Cornea sau în care Socrate ne va lăsa pe amândoi în urmă, într-o tăcere stânjenitoare. Această tensiune nu este un defect de scriere, ci motorul cărții: este locul în care gândirea se pune în mișcare.

Dar cel mai important personaj al acestui trialog ești tu. Rolul tău nu este să fii un spectator la o piesă de teatru antic, ci să fii judecătorul acestui schimb de idei. Dacă la finalul unei pagini nu simți nevoia să intervii, să contrazici sau să subliniezi, înseamnă că dialogul a rămas doar „cerneală pe hârtie".

Legenda Trialogului

Pentru facilitatea parcurgerii acestui volum și a întregii serii de care aparține, pentru a naviga mai lesne în acest spațiu al ideilor, am construit și respectat o hartă vizuală:

Vocea lui Platon. Așa va arăta textul Sursei, nu neapărat reprezentat prin citate (deși ele nu vor lipsi). Va fi textul principal, folosind fontul **EBGaramond**, cu o letrină din fontul Splash. Este fundamentul pe care se sprijină tot restul construcției. Este vocea care vine din antichitate pentru a ne provoca și astăzi.

> *Vocea lui Andrei Cornea (Busola):*
> Marcată printr-o linie verticală în stânga, această voce oferă rigoarea academică.

[2] *Euthyphron* (sau *Despre evlavie*): dialog socratic timpuriu în care Socrate îl întâlnește pe Euthyphro în fața tribunalului din Atena. Acesta din urmă, considerându-se un expert în chestiuni religioase, este provocat de Socrate să definească „evlavia". Dialogul introduce celebra „dilemă a lui Euthyphron" și se încheie în *aporie*, demonstrând că certitudinea celui care „crede că știe" se prăbușește sub rigoarea interogației logice.

Aici vei găsi contextul istoric, nuanțele traducerii și „lumina” necesară pentru a nu ne rătăci în textul abstract.

Vocea Omului de pe stradă (Podul):
Așa va fi reprezentată intervenția mea, scrisă cu fontul Splash. Apare în momentele de aporie, atunci când simt nevoia să opresc fluxul lecturii pentru a pune întrebarea pe care am dori cu toții să o punem, dar adesea ne sfiim.

Și, ca de obicei, nu în ultimul rând (pentru infoprodusele mele) își va găsi loc aici și vocea ta, **Cititorule**, marcată simetric prin simbolul frunzei de iederă între două linii orizontale:

Tu cum ai defini dreptatea în acest context, Alin?

– Alin ICSUL –

Dublu-click pe simbol pentru a-ți deschide nota de reflecție...

Acesta este locul unde trialogul devine cvadrialog. Oriunde întâlnești acest semn, textul se oprește pentru a-ți face loc. Te îndemn să folosești instrumentele digitale ale acestui PDF pentru a-ți lăsa propriile urme:

- Adnotări (Sticky Notes): Pentru răspunsuri directe sau întrebări socratiene.
- Sublinieri (Highlights): Pentru pasajele care rezonează cu propria ta experiență.
- Scris de mână (Stylus): Dacă folosești o tabletă, consideră marginile paginii și aceste nișe drept propriul tău pergament de lucru.

Nu te rezuma doar la lectură. Fă-ți simțită prezența! Contra-argumentează! Completează!

Acest trialog va obține încă un strat, ultimul, și poate cel mai fragil: Ecoul! Acest exemplar nu este un bun de larg consum, ci un spațiu de locuit, personalizat cu numele tău tocmai pentru a-ți reaminti că dialogul socratic nu are loc în vid, ci în intimitatea propriei tale conștiințe.

Te îndemn să folosești nișele de reflecție pentru a face „noduri" pe firul ideilor. Peste ani, revenind la aceste pagini, nu vei regăsi doar cuvintele lui Platon sau notele lui Cornea, ci te vei regăsi pe tine cel de astăzi. Comparând „nodurile" făcute acum cu experiențele tale viitoare, vei putea măsura nu cât de mult ai învățat, ci cât de mult te-ai transformat. Această carte este, în esență, o oglindă temporală a propriei tale personalități.

Un avertisment necesar

Nu te lăsa descurajat dacă, la final, simți că știi mai puține decât la început. Socrate nu livrează marfă intelectuală, ci curăță mintea de falsele certitudini. Avertismentul este acesta: lectura nu te va face mai „informat", ci, sperăm, mai conștient de propria ignoranță. Vei observa în paginile ce urmează o luptă vizuală între litera caligrafică, impulsivă (Splash) și rigoarea textului modern (EBGaramond). Acesta este și avertismentul nostru: nu încerca să îmblânzești spiritul socratic cu instrumentele reci ale logicii academice. Lasă-te „lovit" de patosul original înainte de a căuta refugiul în notele de subsol.

Socrate nu a fost un guru blând, ci un „tăun" care a ciupit cetatea Atenei până când aceasta a reacționat violent. Cititorul este avertizat că s-ar putea să-l găsească pe Socrate arogant, ironic sau de-a dreptul exasperant. Aceasta este reacția corectă. Dacă nu te enervează măcar puțin, înseamnă că nu l-ai ascultat cu adevărat.

Avertisment cititorului: limba română de aici (în versiunea lui Andrei Cornea) refuză arhaismele prăfuite în favoarea unei prospețimi care să redea vivacitatea pieței publice ateniene. Nu citi acest text ca pe o relicvă, ci ca pe o transcriere a unei discuții care ar putea avea loc chiar acum, la colțul străzii. Dacă această carte te va face să te simți confortabil, înseamnă că am eșuat. Scopul maieuticii[3] nu este liniș-

[3] Maieutică (din gr. *maieutike techne*, „arta moșitului") — Termen prin care Socrate își definește metoda filosofică, făcând aluzie la profesia mamei sale, Phainarete. Socrate susținea că, asemenea unei moașe care nu dă naștere copilului, ci doar asistă procesul, el nu „vinde" cunoaștere (spre deosebire de sofiști), ci ajută la „nașterea" adevărului din mintea interlocutorului prin întrebări care

tea, ci „travaliul” minții. Te invit să pășești în această „Revoltă a Ignoranței” nu ca un elev care învață, ci ca un căutător care are curajul să admită cel mai greu lucru dintre toate: **că nu știe nimic**.

Sandu MIHAI
Aprilie, 2026

forțează gândirea să se confrunte cu ea însăși. Pentru noi, maieutica reprezintă efortul activ de a nu accepta răspunsuri de-a gata de la AI sau din alte surse, ci de a genera propria înțelegere prin dialog.